



Lääninhallitus hautaustoimen valvojana

"Viimeisen tahdon" ja hautaustoimilain säännösten periaatteiden
valvonta-asioita
sekä
hautausmaiden kiinteistörekisteriasioita ja ongelmia?

HAUTAUSTOIMILAIN

YLEISTEN PERIAATTEIDEN SÄÄNNÖSTEN VALVONTA



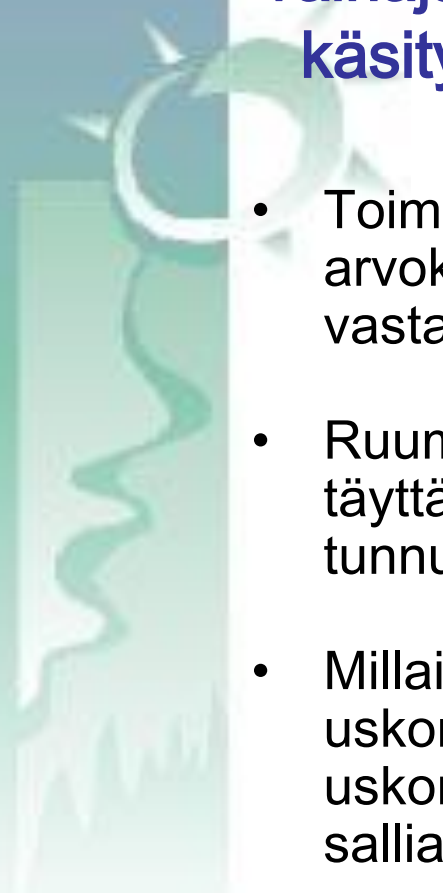
Hautaustoimilain tavoitteet:

- Hautaustoimen yleiset järjestelyt
- Edistetään uskonnon ja omantunnon vapauden käytännön toteutumista hautaustoimessa
- Turvataan vainajan muiston kunnioittamiseen liittyvien pieteettinäkökohtien huomioon ottamista



Hautaustoimilain tavoitteiden keskeiset periaatteet

- Arvokkuuden ja kunnioittavuuden vaatimukset ruumiin ja tuhkan käsittelyssä sekä hautausmaan hoidossa
- Hautaamisessa, tuhkaamisessa ja tuhkan käsittelyssä tulisi kunnioittaa vainajan katsomusta ja toivomuksia



Säännöksen suojelukohteena vainajalle läheiset ihmisten tunteet ja ihmisten käsitys, siitä miten vainajiin tulee suhtautua

- Toimitus, joka yleisen käsityksen mukaan rikkoo arvokkuutta tai vainajan muiston kunnioittamista vastaa voidaan kieltää.
- Ruumiin ja tuhkan epäkunnioittava käsittely voi täyttää myös hautarauhan rikkomisen tunnusmerkistön (rikoslaki).
- Millainen muun uskonnon mukainen tai ei-uskonnollinen hautustoimitus ev. lut. tai muun uskonnollisen yhdyskunnan hautausmaalla voidaan sallia?
- Tuhkan sijoitustavan hyväksyttävyyden arviointi?

Vainajan ”viimeinen tahto”

- **Vainajan toivomuksilla tarkoitetaan säännöksessä ensinnäkin vainajan eläessään nimenomaisesti ilmaisemiaan toivomuksia.**
”Hautausjärjestelyjä koskevia valintoja tehtäessä lähtökohdaksi tulee ottaa se, mitä vainaja itse olisi toivonut”
- **Vainajan katsomus ja toivomukset tulisi ottaa huomioon niin hyvin, kuin se on kohtuudella mahdollista, mutta**
säännös ei velvoita toteuttamaan sellaisia toivomuksia tai vainajan katsomuksesta johtuvia ratkaisuja, joiden toteuttaminen olisi kohtuuttoman vaikeaa tai kuolinpesän varoihin nähden kohtuuttoman kallista

Hautausjärjestelyt

- Vainajan eläessään nimenomaisesti toivoma henkilö, huolehtii hautaamisesta, tuhkaamisesta ja tuhkan käsittelyyn liittyvistä järjestelyistä
- Vainajan eloonjäänyt puoliso tai kuolinhetkellä vainajan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa jatkuvasti elänyt henkilö sekä lähimmät perilliset
- Jollei kukaan em. henkiöistä huolehdi järjestelyistä voi myös muu vainajan läheinen huolehtia järjestelyistä
- Muussa tapauksessa järjestelyistä huolehtii se kunta, jossa vainajalla oli kuollessaan kotikunta tai jossa hän kuollessaan asui
- ✳ Jos henkilöt eivät pääse yksimielisyyteen hautaamisen tavasta, paikasta tai hautaustoimituksesta, asia käsitellään käräjäoikeudessa (kanne)

Hautaustoimen yleiset järjestelyt/yleiset hautausmaat

1. **Evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien ja srk.yhtymien hautausmaat yleisiä hautausmaita, joilta jokaisen on mahdollisuus saada hautasija (kotikunta, muut)**
 - Kirkkolain päätös, terveydensuojelulain mukainen ilmoitus ja tarvittaessa rakennus-, toimenpide- tai maisematyö lupa
 - Hautaustoiminnasta perittävien maksujen maksuperusteet oltava samoja niiden vainajien hautaamisessa, joille srk on velvollinen osoittamaan hautasija **ts. yhdenvertainen kohtelu**
2. **Srk:lla velvoitus järjestää myös uskonnollisesti neutraali hautausmaavaihtoehto sitä haluaville**
 - Ei tarvitse perustaa joka seurakunnalle oma, vaan se voidaan järjestää esim. seurakuntien alueellisena yhteistyönä

Hautaustoimen yleiset järjestelyt/tuhka

Lähtökohta: **Tuhkan pysyvä sijoittaminen**

1. Tuhkauksen ja tuhkan sijoituksen rekisteröinti vastuu **krematorioilla**
 - Tiedot suoritetuista tuhkauksista sekä
 - Ilmoitukset tuhkan sijoituksesta, minne vainajan tuhka on ilmoitettu pysyvästi sijoitettavaksi (myös jos ei hautausmaalle)
2. Jollei tuhkaa ole määräajassa haudattu tai sijoitettu muualle, krematorion ylläpitäjä kehottaa hautausjärjestelyistä vastaavia henkilöitä sijoittamaan tuhka pysyvästi.
 - Jollei mainitut henkilöt huolehdi tuhkasta, sijoitetaan tuhka vainajaan kuolinpesän kustannuksella vainajan kotikunnan tai asuinkunnan ev.lut. srk:n tai srk:n ky:n hautausmaalle (haudata tai sijoittaa esim. muistolehtoon).

Uskonnon ja omantunnon vapauden käytännön toteutumisen edistäminen

- **Evangelis-luterilaisten seurakuntien/seurakuntayhtymien**
 - yleiset hautausmaat, yhteiskunnallinen tehtävä
 - tunnuksettomat hautausalueet, julkinen velvoite
 - **hautaustoimessa perittävien maksujen sääntely:** edistetään ihmisten yhdenvertaista asemaa uskonnollisen yhdiskunnan jäsenyydestä riippumatta
- **Rekisteröidyn** uskonnollisen yhdiskunnan, yhteisön tai säätiön hautausmaat (lääninhallituksen luvalla, ei voiton tavoittelua)
- **Yksityiset** hautapaikat nimetyn vainajan hautaamiseen (lääninhallituksen luvalla, arkku tai tuhkauurna)
- Vainajan tuhkan sijoittaminen ilman muistomerkkejä

Hautaamisesta perittävät maksut

Maksuja voi periä

1. hautasijan luovuttamisesta,
2. hautaamiseen liittyvistä palveluista* (kuten haudan avausta ja peittämistä, ruumishuoneen vuokraamista ja tuhkausta) ja
3. haudan hoidosta (kuten haudausmaa-alueen ja sillä olevien hautojen yhtenäistä, yleensä koneellista nurmikonhoitoa tai mahdolliset haudanhoitositoumukset)

Hautaustoimesta perittävät maksut saavat olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset ts. seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle aiheutuneita kokonaiskustannuksia (erilliskustannukset, hallinto-, toimitila- ja pääomakustannukset) eli omakustannusarvoa vastaava maksu.

Maksujen perusteiden tulee olla samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuksi ao. seurakunnan tai seurakuntayhtymän hautausmaalle, riippumatta onko haudattava seurakunnan jäsen (liittyy seurakunnalle annettuun julkiseen lakisääteisen tehtävän hoitoon)

Hautaamisesta perittävät maksut, ”poikkeukset”

Hautaamiseen liittyvät muut palvelut kuten

- siunauskappelin, kirkon tai muun vastaavan tilan vuokrausta tai kellojen soittoa, joiden tuottamiseen seurakunnalla ei ole lakiin perustuvaa velvollisuutta (velvollisuus on ylläpitää yleistä hautausmaata).
- Näistä em. palveluista perittävät mahdolliset maksut perustuvat yksityisoikeudelliseen sopimukseen.

Muut haudattavat vainajat

- Koska vainaja voidaan halutessaan haudata muuallekin kuin *”hautausmaalle, johon vainajalla on oikeus tulla haudatuksi”*, on asiasta sovittava hautaamisesta huolehtivan seurakunnan kanssa
- Näissä tilanteissa maksut voivat poiketa asianomaisessa seurakunnassa yleisesti noudatettavista maksuperusteista.

Hautaoikeus ja haudan hoito

- Hautausmaan ylläpitäjä vastuussa hautausmaan hoidosta... Yksittäisen haudan hoidosta on vastuussa lähtökohtaisesti hautaoikeuden haltija.
 - Seurakunta voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että seurakunta ottaa korvauksesta määräajaksi vastataksaan haudan hoidosta.
- Hautausmaan ylläpitäjän tulee huolehtia siitä, että hautaoikeuden haltijat täyttävät hoitovelvollisuutensa (kirkkokuntien säädöksissä tarvittavia määräysoikeuksia)
- Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän hautausmailla hautaoikeuden perusteet kuten hautaustoimesta perittävät maksut ovat samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuksi
- Hallintaoikeusasiat ja hautausmaan hoidosta lisäksi kirkkokuntien omat säädökset

Hautarekisterit

- **Hautausmaan ylläpitäjän velvollisuus ylläpitää hautarekisteriä** - vainajan viimeisen leposijan yksilöimiseksi
 - Vainajan yksilöimisen perustiedot (suku- ja etunimet, syntymäaika tai henkilötunnus)
 - Hautaamisen selvittämiseen liittyvät yksityiskohdat (kuolinaika, hautaamisajankohta, **hautaamistapa**: arkkuhautaus vai tuhkan hautaus sekä **haudan sijainti**: hautakartta tai muu yksilöity tieto haudan sijainnista)
 - Haudanhoitoon liittyvät tarpeelliset tiedot (hautaoikeuden voimassaoloaika, tiedot siitä, keitä hautaan voidaan hoidata, hautaoikeuden haltijan nimi ja postiosoite)

! Muistolehtoon

vainajan tuhka sijoitetaan sen sijainti merkitsemättä.

Rekisteriin ei siis tarvita tarkkaa "sijaintitietoa" Muistolehdoissa

Turvataan vainajan muiston kunnioittamiseen liittyvien pieteettinäkökohtien huomioon ottamista *(kunnioitus, arvonanto, hienotunteisuus, hurskaus)*

Suomalaiseen hautauskulttuuriin kuuluu, että hauta koetaan vainajan pysyväksi leposijaksi, jonka koskemattomuus pyritään turvaamaan *(hautarauha)*

Ylläpitoon ja perustamiseen liittyviä asioita

- Hautausmaiden ja yksityisen haudan ylläpitämisen lupamenettelyyn liittyvät asiat ja sen toiminnan valvonta
- Hautarauha-aika ja maa-alueen vallintarajoitus

Haudan hoito ja pysyvyys

- Arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittava tapa
 - mm. hautamuistomerkit
- Haudatun ruumiin tai tuhkansiiro lupa-asiat
- Hautausmaan tai yksityisen haudan lakkauttaminen

Voimakas pieteettinäkökohtien huomioon ottaminen siirtolupa-asioissa

Siirtolupa lääninhallitukselta, vain **erityisen painavista syistä** esim.

- Vainajaa ei ole jostain syystä voitu alun perin haudata paikkaan, joka vastaa hänen ja hänen läheistensä tahtoa
- Vainaja on oleskellut Suomessa pakolaisena tai turvapaikanhakijana, ja vainajana kotimaan olosuhteet muuttuvat myöhemmin niin, että siirto kotimaahan tulee mahdolliseksi
- Painavat terveydensuojeluun tai maankäyttöön liittyvät syyt
- Joka tapauksessa edellyttää tapauskohtaista kokonaisharkintaa!

! Väärään
hauta-
hautaus ei
automaattisesti
oikeuta
siirtoluvan
myöntämistä

HAUTAUSMAAKIINTEISTÖÖN LIITTYVÄ VALVONTA

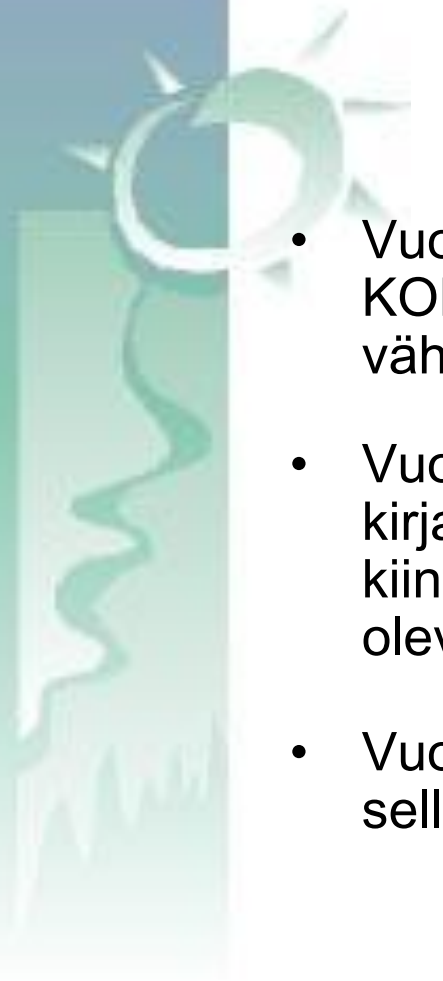
- rekisteriasioita ja ongelmia?

Hautausmaan omistussuhde

Hautausmaana voi olla...

1. Hautausmaan ylläpitäjän omistama kiinteistö, johon **ylläpitäjällä on lainhuuto tai omistusoikeuden rekisteröinti** tai
2. Kiinteistö, johon ylläpitäjälle on kirjattu **parhaalle etusijalle vuokraoikeus** tai siihen verrattava **käyttöoikeus** ja jolle kiinteistön **omistaja on antanut suostumuksen** hautausmaan perustamiseen.

Kiinteistön vuokra- ja käyttöoikeusasia

- 
- Vuokra- tai käyttöoikeuden kohteena tulee olla KOKO kiinteistö ja vuokra-ajan määräaikainen, vähintään 130 enintään 200 vuotta.
 - Vuokra- tai käyttöoikeus maakaaren mukainen kirjaamisvelvollisuuden alainen (esim. kiinteistörekisterimerkintä) tai muutoin kirjattavissa oleva vuokra- tai käyttöoikeus.
 - Vuokra- tai käyttöoikeuden voi siirtää vain sellaiselle, jolla on oikeus hautausmaan ylläpitoon.

Hautausmaa-alue tulee muodostaa erilliseksi kiinteistöksi

- Kiinteistöön voi kuuluva varsinaisen hautausmaa-alueen lisäksi vain hautausmaan ylläpitoon ja käyttöön liittyviä alueita,

joilla kylläkin voi olla hautausmaahan liittyviä kirkollisia rakennuksia sekä hautausmaan ylläpitoa ja käyttöä palvelevia rakennuksia,

kuten kirkko, siunauskappeli ja huoltorakennus

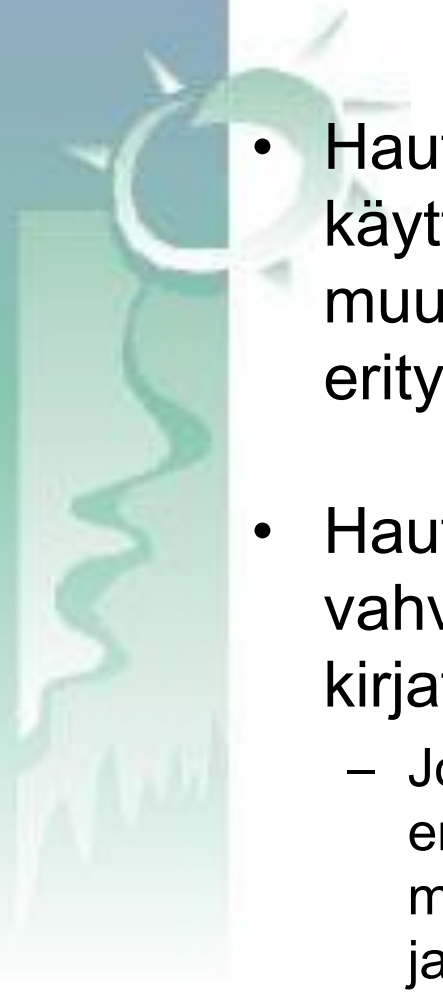
Hautausmaan ylläpitäjällä on ollut velvollisuus tehdä ilmoitus kiinteistöstä, joka 1.1.2004 oli hautausmaa käytössä!

Alue, joka 1.1.2004 on hautausmaakäytössä ja joka ei ole erillinen kiinteistö on 1.1.2007 mennessä tullut muodostaa omaksi kiinteistöksi!

- * Hautausmaakäytössä oleviin kiinteistöihin on näin kirjattu vallintarajoitus estäen niiden kiinnittämisen ja kirjauttamisen muutoin
 - Merkintä on tehty kokonaan tai osittain hautausmaakäytössä olleille kiinteistölle, tai jotka ovat myös muussa kuin hautausmaakäytössä
 - ➔ Kiinteistön omistajan on pikimmiten haettava osa-alueiden osalta alueen lohkomista maanmittauslaitokselta
 - ➔ Tätä kautta korjaus saadaan aiempaan vallintarajoitusmerkintään!

- * ao. merkintä on voitu teknisesti tehdä vaikka ao. maa-alueeseen on kohdistunut rasitteita tai kiinnityksiä

Hautausmaahan kohdistuvat rasitteet tai kiinnitykset

- 
- Hautausmaakiinteistön tai em. vuokra- tai käyttöoikeus ei voi olla kiinnityksen tai muun kuin hautaustoimilaissa mainitun erityisen oikeuden kohteena.
 - Hautausmaakiinteistökohteeseen ei saa vahvistaa kiinnitystä eikä käytännössä kirjata erillisiä oikeuksia.
 - Jos kiinteistössä rakennuksia, tämä kiinnitys, erilliset oikeudet huomioitava ➔ ratkaisu ehkä muodostaa hautausmaa-alueesta oma kiinteistö ja pitää rakennuksiin kohdistuvat kiinnitykset tai muut erilliset oikeudet (esim. vuokra-asiat)

Vallintarajoitusmerkintä

Vallintarajoitusmerkintä kiinteistörekisterissä tarkoittaa sitä, että

- hautausmaana käytettävää kiinteistöön tai vuokra- tai käyttöoikeuteen ei saa vahvistaa kiinnityksiä tai kirjata muuta erityistä oikeutta kuin hautaustoimilaissa tarkoitettuja erityisiä oikeuksia ja
 - ettei hautausmaan ylläpitäjä voi luovuttaa hautausmaakäytössä olevaa kiinteistöä tai siihen kuuluvaa aluetta tai em. vuokra- tai käyttöoikeutta muulle kuin sille, jolla on hautaustoimilain mukaan oikeus hautausmaan ylläpitoon.
- Muutoin luovutus on mitätön.

Vallintarajoitusmerkintä

- 
- Kun vallintarajoitusilmoitus koskee hautaustoimilain voimaantulon jälkeen (ts. 1.1.2004) perustettua hautausmaata, on vallintarajoitusmerkinnän kirjaamisen edellytyksenä, ettei kohteeseen kohdistu kiinnityksiä tai kiellettyjä erityisiä oikeuksia.
 - Vallintarajoitusta koskeva merkintä poistetaan, kun kirjaamisviranomaiselle toimitaan selvitys siitä, että hautausmaa on lakkautettu hautaustoimilain mukaisesti.

Onko siis enää kiinteistörekisteriongelmia?

- Seurakuntaliitoksen kautta hautausmaahan kohdistuvat kiinteistörekisterimerkinnät menevät ”teknisesti”...
 - Vireille joko Srk:lta (tai yksityisten osalta lääninhallitukselta) tai toimitusilmoituksen kautta maanmittauslaitokselta
 - Haettava selvitystä lainhuutoon lomakkeella tai vapaamuotoinen hakemus 27 euroa (jos asian ”pohja” on kunnossa) – 65 euroa (ellei asiasta löydy tietoa tai ne ovat epäselviä)
 - Vallinrajoitus (”hautausmaakiinteistö vain hautausmaakäytössä” haetaan vapaamuotoisesti, eikä maksa mitään (jos kiinteistörekisterin asiat ”pohjat” on kunnossa)